

GAZETA LWOWSKA.

We Srode

N^{ro}. 140.

5. Grudnia 1821.

Wiadomości zagraniczne.

Indyje wschodnie Niderlandzkie.

W dniu 8. Listopada oznaymiono mieszkańcom Hag'i uroczyscie i przy 101 wystrzałach z dział, o wielkiem zwycięztwie, które wojska Niderlandzkie pod rozkazami Jenerata Majora de Kock odniosły w miesiącu Czerwcu w Indyjach wschodnich nad Sultaniem Palembangu.*) Flotta Niderlandzka składała się z dwóch fregat, dwóch korwet, siedmiu szalup kanonierskich i siedmiu innych okrętów. Nieprzyacieli chciał po kilkakroć zapalić flotę Niderlandzką, która uderzywszy w d. 20. Czerwca, zmuszoną była do cofnienia się w południe na dawne stanowisko; szalupa kanonierska, której batwany morskie nie dozwoliły odwrótu; wpadła w ręce nieprzyacielowi, druga zaś została podziurawioną w spodzie. W d. 13. Czerwca z pomysłniejszym skutkiem uderzyli Niderlandczycy. Opanowali oni wnet szance Gambory. Pułkownik Bischoff, w sparty wojskiem, które obeszło Gambore i strzelcami pod sprawą Porucznika Wagenera i van Stijrum, opanował w południe wszystkie baterie Peladjoe. W d. 25. wydał Jenerat de Kock rozkaz dzienny, w którym oświadcza upodobanie marynarce i wojsku lądowemu i dodaje: »Lecz pozostaie nam jeszcze wziąć za-»mek Kraton dokąd zbiegł Sultán, a ponie-»waż nieprzyacieli nasz opiera się silnie, więc»wieszczę raz wzywam waszego męztwa. Wa-»leczni towarzysze, bądźcie gotowi wyruszyć»naprzód! Niech żyje Król, Niech żyje Jene-»rat Gabernator!« Jenerat de Kock stanąwszy

na rzece Soengsang w d. 26. Czerwca, napisał do Sultana: iż oznaymił mieszkańcom Palembangu, że nie przybył, aby ich zawoiował, iecz aby się pomścić na Sultanie Mahomedzie Badaroedinie za jego postępowanie; iż żalnie wynikłych z tej wojny nieszczęść i strat, jakie poddani przez upór Sultana ponieść musieli. Jeżeli Kraton, ostatnie schronienie Sultana będzie dobyte przemocą, więc nieochybnie zniszczone zostanie przez wojska, i wiele ludzi utraci przytem życie. Ponieważ Sultán Mahomed Badaroedin nie widzi żadney nadziei przeszkodzenia wniściciu wojska do Palembanga, przeto radzi mu Jenerat poddać się Rządowi Niderlandzkemu, przeco ocalić może swoje i swoich rodaków życie. — W d. 27. t. m. rano kazał oświadczyć Sultán Badaroedin Jeneratowi de Kock, iż chce odstąpić Rządów na rzece brata swojego, ieczli mu dozwolono będzie mieszkać w Palembangu. Odnówiono mu to, i przeciwnie wezwany był poddać się jako niewolnik, i zezwolić, aby go posłano do Batawii pod dalsze rozporządzenie Gubernatora. Poczem drugi postannik przyniosł poddanie się Sultana; dozwolono mu dwa dni czasu dla przygotowania się do podróży ze swoją żoną i dziećmi.

Portugaliia, Brazylia i Algarbiia.

Na posiedzeniu 211 Stanów powstałi niektórzy Deputowani na Ministra Sprawiedliwości (a za nimi wszystkie gazety Lizbońskie) zarzucając mu sposób, jakim prowadzono 42 więźniów z Pernambuku przez ulice Lizbony otoczonych liczną strażą żołnierzy, i przy odgłosie bębna (czego nakoniec lud zabronił) do zamku S. Jerzego, gdzie najmniejszego nieuczyniono przygotowania na ich przyjęcie. — Fernandez Tomar sprzeciwiał się zdaniu Kommissyi wyznaczony do reformy kościoła, wnoszącej, aby wezwać Papieża do wydania bulli względem zniesienia klasztorów; twierdził, iż czas wybrać sobie te wyobrażenia z głowy; Kongres władający może przedsięwziąć takowe i wiele innych odmian. — Na posiedzeniu 215,

*) Królestwo Palembang jest iedno z największych Państw na wielkiej wyspie Indyjów wschodnich Sumatra, rozciągające się od swej konczatości wschodniej, aż prawie do drogi idącej przez Sund. Królestwo to obfituje w pieprz, złoto, wosk, cynk opium i t. d. Potężny Sultán tego kraju, któremu podlega także wyspa Banka ograniczony już był przez traktaty handlowe z Holendrami, którzy w dosyć znacznem mieście Palembang mają swoy najgłówniejszy kantor.

wniość P. Borges Carneiro w ten czas, iak uchwalono, że wszyscy obywatele, mający chleb od Narodu powinni nosić kokardę narodową, iż potrzebaby ich także zobowiązać, do używania sukna Portugalskiego, aby ich inne klasy naśladowały, i by tem samem wspierali przemysł narodowy. Wniosek onegoż uczyniony w celu zabrania dóbr należących do Patriarchatu, którego dochody wynosić mają million kruzadów, odczytano po drugi raz. P. Barrozo był tego zdania, aby wniosek ten odesłać do Kommissyi reformy kościoła; atoli P. Borges Carneiro sprzeciwił się temu odesłaniu. »Nie chcę ia, rzekł, zarzucać Kommissyi, iż dotąd nie przedsięwzięła żadnych środków, ponieważ mocno iest zatrudnioną; atoli będąc odrodzeni; potrzeba aby znowu ożył Naród. Ja z moiej strony przekonany iestem, iż musimy odwołać wiele ustaw, iżtożyć wielu sędziów z urzędu. Jeżeli na tym kongressie nie uchylemy codziennie trzysta ustaw, nie wnieśliemy sześćdziesiąt urzędów i nie oddalimy dwudziestu urzędników, więc niczego niedokazemy!«

Hiszpania.

Naynowsze wiadomości względem stanu zdrowia w Barcelonie a nawet w Barcelonecie, gdzie iak mniemano, że ustaie zaraza, dawano ognia z dział dla okazania radości, mnię są zaspokajające, iak w ostatnich dniach zeszłego miesiąca o tem donoszono. Winnym nowszym liście z Barcellona z d. 3. Listopada umieszczonym w dzienniku Touluzkim wyrażono: »Pomiędzy tutaj bawiącymi lekarzami wybuchło prawdziwe rozdwojenie. Rożnica zdań, zachodząca pomiędzy P. Lemory i innymi lekarzami, takiego iest rodzaju, iż formalnie utworzyły się dwa stronnictwa, mianowicie P. Pariset i P. Lemery. Ostatni, chociaż Francuz nie przybył prosto z Paryża, lecz z Madrytu, gdzie długi czas bawił. Mówi on, iż przybył umyślnie, dla pokazania drugim, iak postępować należy z tą chorobą, która iak twierdzi nie iest zaraźliwą. Chce on tego dowieść; atoli od dni dziesięciu iak iest w Barcelonecie, dotąd tego nie uczynił. Większa część lekarzy Hiszpańskich idzie za zdaniem Parysota, mało zaś trzyma się P. Lemery. Podczas tych sporów polemicznych złe niszczy; i w samey rzeczy, ieżli zastanowimy się nad wielu osobami, które niedawno na końcu przeszłego miesiąca i w początkach terażniejszego miasto opuściły, złe owone zmniejszyło się; w Barcelonecie umarło na nowo kilka osob.

P. Bally zachorował, towarzysze iego mają o nim wielkie staranie.«

Jenerał Morillo chcąc okazać postępowanie swoje i poświęcenie się dla oyczyzny, tudzież gorliwość z iaką służył iey w nowym świecie, oraz aby zbił potwarze rozsiewane i wymyślone i odpowiedział szczegółnie na zarzuty czynione mu, iż popełniał i nakazywał nieładzkie czynności, wystawia obraz działań swoich, który iako dokument historyczny wart, by był bliżej rozpoznany a zawiera w treści co następuje:

»Jenerał wyładował w Kumana w Kwietniu 1815, niebawnie po zniesieniu głównej siły powstańców. Pierwszem tego staraniem było zaprowadzić pomiędzy wojsko swoje surową karność, aby krainowcy widzieli w Hiszpanach przyjaźne wojsko. Szczątki wojsk buntowników zebrali się na wyspie Małgorzaty i tam utworzyli cień Rządu: udał się on tam, i powiolił się mu uspokoić wszystko bez krwi rozlewu, ponieważ najzapamiętałym burzycielem powrócił dobra; między innymi wściektemu Arismendzie, który rokiem pierwéy kazał podusić 800 bezbronych Hiszpanów. Z wyspy S. Małgorzaty powrócił Jenerał do Kumany i Barcellona, przeciągnął przez kray i utworzył w nim załogi potrzebne dla utrzymania pokoju. W d. 11. Maia 1815 wszedł do Karrakas i nie opuścił tego miasta, dopóki nie zaprowadził Rządu w tey prowincyi, nie utłumił namiętności, i nie przy powrócił pokoiu a to dla przedsięwzięcia pochodu, w którym miał doświadczyć różnego rodzaju niedostatku.«

»Wsiada wnet na okręt, płynie do Puerto Cabello, przybywa do Santa Marta, przygotownie wszystko, co tylko potrzebne do pomyslnych iego zamiarów, i ukazuje się przed Kartageną, którą zastaie gotową do silnego odporu. Przekłada roztropne układy do pokoju, na które ze wzgardą odbiera odpowiedź. Oblężeni poniszczyli wszystkie wsie, miasteczka i miasta prowincyi dla ścieśnienia mu źródeł pomocnych. Nakoniec po 116 dniach oblężenia, uchodzą naczelnicy powstania, a Hiszpanie zajmują miasto. Sąd wojenny wymierza karę na winnych, troskliwość Morilla nakazywała mu surowość pomszczenia się śmierci 14 Oficerów Hiszpańskich, wziętych w niewolę i poduszonych.«

»Po ukończeniu tego przedsięwzięcia, gotował się Morillo do wykonania bez przykładnych w historyi zamiarów, więcéy wystawiających niebezpieczeństw, iakie pokonali Be-

dależar i Queseda w wieku szesnastym dla podbicia Królestwa Nowey Grenady. Wyruszył on z Kartageny; Kolumny jego przeszły 500 Liguas (mil), od stepów Kasanare aż ku brzegom Atrate i S. Buonawentura, a od brzegów morskich pod Santa Marta i Kartageną aż do gór Popayan. Mompor, Ocana, prowincje del Socorro i Tunja, miasto Santa-Fe, i Królestwo Nowey Grenady uznały wyższą władzę za prawą. Dostateczne zdanie sprawy o tey wyprawie obejmujące zdarzenia i okoliczność, byłoby tak zajmujące; iak historia zdobyciów Pizarra. Przy niezliczonych niebezpieczeństwach i pomnażających się potyczkach, torowano sobie drogi, rzucano mosty na rzekach, i tyle krain niszczonych peryodycznie od grassującej ospy, winne są Morillowi pomysłność przez szczepienie ospy; środek zbawienny, podany buntowniczym poddanym z oycowskiej troskliwości Ferdynanda VII.«

(Dokończenie nastąpi.)

Wielka Brytania i Irlandya.

Gazety Ministerjalne Angielskie okazują zupełną spokojność w Irlandyi. Podług Kuryjera rozuchy coraz się więcej szerzą na zachodzie i południu; wojsko tamże stojące zaledwie starczy utrzymać na wódzy buntowników, a Władze i Angielscy właściciele będą zmuszeni utworzyć dla bezpieczeństwa własne korpusy, które znając lepiej położenie miejsc staną się użyteczniejszymi w tey urywkowej wojnie. Kiedy naczelnicy tych buntowników ogłoszą wyrok śmierci na iakiego onym sprzeciwiającego się męża, los oznacza wykonawcę, który, gdyby się ociągał, podałby własne życie w niebezpieczeństwo. P. Roys z Rallenant zniewolony groźbami, musiał swoją młodą odesłać żonę, ponieważ onę śledzoną, iż jest córką znenawidzonego Intendenta Lorda Coutenay. — W Hrabstwie Limerich nieiaki Rock przywłaszczył sobie tytuł: »Jenerała Kapitana, Sędziego gościńców i Nadstrzelca gornego«, rozseła kartki, w których wszystkim, którzy się mu opierają grozi śmiercią i zniszczeniem. Skutek tego, jest ten, iż nikt nie waży się wystąpić przeciwko niemu iako świadek lub oskarżyciel występku.

Processya Lorda Majora wyprawiona w d. 9. Listopada zwyczajnie bardzo urzędownie, odbyła się spokojnie, chociaż mnóstwo było widzów. Były Lord Major teraz znowu starszy gminny, Thorpe, wszędzie był z oklaskami przyymowany. Oddawna jest zwyczajem,

aby oddział gwardyi konney należał do processyi w dniu Lorda Majora. Ponieważ dotąd rozjątrzony jest lud na ten pułk, a przez swoją obecność mogłby dać powód do rozruchów w Cyty; zatem rozkazał Lord Sidmouth, aby żadne wojsko nie łączyło się z orszakami.

Pani Serres nie mająca rozumu lub szalona (tak zwana Xiężniczka Kumberlandyi) napisała ze swojego więzienia (ieźli one tak nazwać można) w d. 6. z. m. do Lorda Sidmoutha list, w którym wzywa go ieszcze raz do śledzenia iey wysokiego rodu, a gdy wtedy okaże się, iż oszukała, by ją ukarać kazał. W liście tym powtarza wyrazy: Mój zmarły wuj, Król Jerzy III., i mój drogi zmarły oyciec, Xiąże Kent,« a kończy tak: »I chociaż stan zdrowia moiego, podobny jest do stanu zdrowia zmarłej i mocno udęczoney Królowey (moiey krewny) iako skutek doznanych niesprawiedliwości i prześladowań, spodziewam się iednak, iż nie jest daleki czas ten, w którym prawda odniesie zwycięztwo nad potwarzą i uciskiem.«

Z Gibraltaru d. 12. Października. — Jenerał Dou, nasz Gubernator, wydał z powodu panującego na brzegach Hiszpanii powietrza Rozkaz Dzienny, kończący się temi słowami: »Jutro wieczorem, za pierwszym wystrzałem z działa przerwane będą wszelkie związki z Hiszpanią, aż do dalszych rozkazów.«

Francya.

Izba Deputowanych słuchała w d. 12. Listopada zdawców sprawy pierwszego, drugiego i trzeciego bióra, względem przedsięwziętych badań z świadectw obranych, co się dotyczy ich wieku i ilości opłacanych podatków, i względem zachowywanych formalności przy wyborach. Z początku upłynęło parę godzin za nim zebrała się prawna liczba Deputowanych (ieden więcej nad połowę); po wielu należytych wyborach wzięta Izba moeno pod rozwagę odwołanie podpisane przez różnych Margrabiów i Wice-Hrabiów, zanesione przeciwko wyborowi P. Adama de la Pommereya, z Departamentu Calvados. W odwołaniu tem twierdzą, iż z 316 wyborców wykazanych jest tylko 241 iako przysięgłych w protokule pierwszego dnia wyborów, ztąd uważać trzeba 75, iakoby nie złożyli przysięgi; i dla tego wybor nieważny. PP. Sebastiani i Courvoisier mówili za utrzymaniem wyboru; szczególniej ostatni wyraził się, że odwołanie to nadeszie zapóźno zasadza się tylko na zaniedbaney formalności, mianowicie na okazaniu nieprzysięg-

łych 75 Deputowanych, co tem bardziej udrzuć należy, gdy przy wyborze nikt nie zwrócił uwagi na to wyborców, a zatem w dobrej wierze postępowali. Przeszło do głosowania; 80 Członków strony prawej chcieli odłożyć przypuszczenie P. de la Pommeraye; cała lewa strona, środek lewy i środek prawy, aż oprócz 12 Członków, byli za przypuszczeniem go. I takowe przy mocnej wrzawie ogłoszono. Odroczenie.

Na posiedzeniu Izby Deputowanych z d. 14. z. m. przystąpiono do wyboru pięciu kandydatów na Prezydenta do teraźniejszego posiedzenia, z których Król wybiera jednego. Liczba głosujących wynosiła 216, zatem zupełna większość głosów jest 109. P. Villèle miał 133, P. Ravez, Prezydent przeszłego posiedzenia, podobnie 133, i P. Corbierre 124, a tak wszyscy trzej ogłoszeni zostali kandydatami. Ponieważ inni nie mieli za sobą potrzebnej ilości głosów na kandydatów, (albowiem najbliższymi byli P. Vaulanc, mający 74, P. Royer-Collard 56. P. Terneaux 50, i P. de Bonald równie 50) zatem wybór obudwóchdrugich kandydatów odłożono do dnia następującego. — Izba Parów, po mianowaniu swoich czterech Sekretarzy (w d. 6.) i utworzeniu swoich biur (w d. 10.) została już zaprowadzoną, i z tego powodu doniosła o tem swemu Prezydentowi (Kauclerzowi Francyi) listem, który na posiedzeniu teyże Izby z dnia 14. został przeczytany.

Uważano, iż na posiedzeniu w d. 12. Listopada obiedwie nayodleglejsze strony Izby Deputowanych lepiej były obsadzone iak obiedwie części środka; w środku prawym nie było iak tylko blisko 20 Członków, ławka nawet za Ministrami nie była obsadzona zupełnie. Na ławce Ministeryjalney siedzieli PP. Deserre, w ubiorze Zachowawców Pieczęci, ozdobieni swielką wstęgą orderu Ś. Ducha, tudzież PP. Roy i Portal. P. Villèle zajął dawne

swoie miejsce przy trybunie, blisko kończatości pierwszej ławki nayodleglejszey strony prawey.

W Izbie Parów mówił w d. 13. Listopada Xiążę Talleyrand ku pamiętce zmarłego Biskupa Evreux, Hrabiego Bourlier. Poczem odczytany proiekt do dziękczynnego adresu został przyjęty i mianowano Deputację z 20 Członków, która adres ten złożyła na Królowi. — Izba Deputowanych słuchała zdań sprawy innych biur względem nowych wyborów Deputowanych. Rozprawy nie stały nic ważnego, iak tylko, że przypuszczenie P. Jobez (z lewéj strony) z powodu niedostatecznie wykazanej ilości opłacania podatków, odroczone, P. Salaberry zaś (z prawey strony) w podobnym przypadku, przyznano.

Z Paryża d. 12. Listopada. — P. Chateaubriand przyjął miejsce Prezydenta *Société des bonnes lettres* uwolnione przez śnierę Margrabiego de Fontanes. — Niedawno mianowany Radcą Stanu, Kardynał Beausset, jest jedynym Kardynałem Francuzkim; sądzą, że Król Jęgomość prosić będzie Papieża o kapelusze Kardynałski dla kilku naszych Prafatów.

W zamku du Brege, blisko Romans, skończył z okna niedawno były Deputowany Zgromadzenia Narodowego, Julien de la Drome, który głosiwał na śnierę Ludwika XVI., roztrzaskał sobie czaszkę i umarł na mieyscu.

Margrabia de Latour-Maubourg wyiechał iuz do Konstantynopola, dla obięcia spraw Poselskich.

Wydawcy Dziennika *de Lyon et du midi* mającego teraz tytuł: »*Précurseur*«, pociągnięni zostali teraz do Sądu za przestępstwo nowego rodzaju; mianowicie o to, iż zawsze były dwa exemplarze tego dziennika, z których potaiennie rozdawany exemplarz zawierał zawsze wykryślone mieysca przez cenzurę.

Gazeta Lwowska wychodzić będzie w roku 1822 iak dotąd, to jest: w tygodniu trzy numera *Wiadomości politycznych* a trzy *Rozmaitości i Dodatek*.

Cena pozostaje dawna mianowicie za czas od 1. Stycznia do końca Czerwca 24 ZR W. W. lub 9 ZR. 36 kr. M. K. Prenumeratę przyymie C. K. Zwierzchny Urząd poczty Lwowski i wszystkie C. K. Urzędy pocztowe prowincyjne.

PP. Prenumeratorowie raczą gazetę naydaley do d. 24. b. m. zamówić, by podług tego można iey nakład urządzić.